

۳- بازار جهانی لبنیات

(۲)

موافقتنامه بین المللی فرآورده های لبنی :
.....

- در ۱۲ آوریل ۱۹۷۹، در ارتباط با موافقت نامه ای که در توکیو در ۴ اسیتا مبر ۱۹۷۳ در خصوص معاملات تجاری دو جانبه، منعقد شده بود، موافقت نامه دیگری با مضاف رسید که اهم اهداف آن عبارت بود از:
- توسعه تجارت جهانی محصولات لبنی از طریق ثبات بخشیدن به بازار آنها توأم با در نظر گرفتن منافع واردکنندگان و صادرکنندگان .
 - کمک به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای در حال توسعه .
- در این موافقت نامه پنیر و کشک مطابق نمائنگلاتور شورای همکاریهای گمرکی (CCCN) با تعرفه ۰۴/۰۴ مشخص شده است. در این موافقتنامه طبق تعریف، پنیر در حالت خشک شامل ۴۵ درصد وزنی یا بیشتر چربی و ۵۰ درصد وزنی یا بیشتر پنیر خشک است .
- به منظور رسیدن به اهداف موافقتنامه فوق، حداقل قیمت صادراتی مطابق با شرایط زیر جهت پنیر پیشنهاد گردید:
- بسته بندی پنیر در بسته های حداقل ۲۰ کیلوگرمی و یا ۴۰ پوندی .
 - فروش به قیمت فوب (FOB) یا بقیمت تحویل در مرز کشور صادرکننده (Free - at - Frontier Exporting Country)
- شرکت کنندگان در این موافقت نامه تعهد نمودند که با اتخاذ روش هایی

در کشورهای سوسیالیستی و در حال توسعه سرمایه‌داری انگیزه‌های بیشتری برای رشد مصرف، وجود دارد. در اینگونه مناطق، تقاضا نسبت به تولید همواره در سطح بالاتری قرار دارد و لزوماً "واردات جهت پرکردن این خلاء" بمرور تداوم خواهد داشت. شوروی که بعد از آمریکا بزرگترین واردکننده فرآورده‌های لبنی بحساب می‌آید، تمایل به افزایش درصد خودکفائی خود، دارد. در این کشور، تا آنجائی که افزایش بهره‌وری در تولید امکان داشته باشد، تولید محصولات لبنی ادامه خواهد یافت. در لهستان، که دومین تولیدکننده در بین کشورهای سوسیالیستی پیشرفته بحساب می‌آید، تولید شیر پس از کاهشی که در سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ داشت، افزایش می‌یابد. بسیاری از کشورهای در حال توسعه، بعنوان واردکنندگان خالص محصولات لبنی باقی خواهند ماند. ولی اگر قیمت‌های جهانی بالاتر روند، این امر انگیزه‌ای خواهد شد که در بعضی از این کشورها، تولید جهت صادرات صورت گیرد (نظیر آرژانتین و اوروگوئه). (۱)

مسائل پنیر در ایران:

در ایران، پنیری که از محصولات مهم لبنی تلقی شده و به جهت ارزش غذایی خاصی که دارد در مصرف روزانه مردم جای قابل ملاحظه‌ای برای خودگشوده است. بمرور نیز به این علت که قیمت مواد پیروتفینی مشابه نظیر گوشت و تخم مرغ افزایش می‌یابد بدلیل افزایش جمعیت، مصرف آن بیش از پیش افزون می‌گردد. و به همین علت است که هر سال نسبت به سال قبل به میزان واردات پنیر کشور افزوده گشته است.

متوسط میزان تولید پنیر در ایران، مطابق آمارهای موجود در نشریات

(1) Food Outlook, June 1987, P, 20,

F.A.O ، جدول (۷) طی سالهای ۸۱-۱۹۷۹ حدود ۳۵ هزار تن بوده است و طی سالهای ۱۹۸۴، ۱۹۸۵، (۱۳۶۳ و ۱۳۶۴)، به ترتیب با ۳/۹ درصد و ۲ درصد کاهش، شامل مقادیر ۳۴ هزار تن و ۳۳ هزار تن گشته است. طبق برآورد همین منبع، تولید در سال ۱۹۸۶ (سال ۱۳۶۵)، با نرخ ۲/۵ درصد افزایش یافته و بالغ بر ۳۳/۷ هزار تن گشته است.

بر طبق منبع دیگر جدول (۸)، مقادیر تولید طی سالهای یاد شده، به مراتب بیشتر بوده است، بطوریکه طی سالهای ۶۳-۱۳۶۰، بطور متوسط رقم ۱۰۳ هزار تن را دارا گردیده است. در حال حاضر سالانه ۱۲۰-۱۵۰ هزار تن پنیر در کشور تولید می شود که حدود ۹۵ درصد آن در روستاها و بصورت غیر بهداشتی تهیه می گردد و تنها ۵ درصد آن در کارخانجات پس از سالم سازی شیر تبدیل به پنیر می شود. قرار است که تولید پنیر در ایران با اجرای طرح های در راستای افزایش تولید مایه پنیر که جهت افزایش تولید پنیر، جنبه تعیین کننده دارد، پیش از پیش افزایش یافته و شامل درصد بالاتری از خود کفائی گردد.

متوسط میزان مصرف ظاهری طی سالهای ۸۱-۱۹۷۹، مطابق آمارهای F.A.O جدول (۷) حدود ۱۱۳ هزار تن شده و در سالهای ۱۹۸۴ و ۱۹۸۵ به ترتیب با ۱۰/۱ درصد و ۷/۱ درصد رشد شامل ارقام ۱۲۴ هزار تن و ۱۳۳ هزار تن گشته است. در سال ۱۹۸۶، با ۸/۴ درصد کاهش به ۱۲۲ هزار تن بالغ گردیده است. طبق آمارهای منبع داخلی، متوسط میزان مصرف ظاهری طی سالهای ۶۳-۱۳۶۰، بالغ بر ۱۹۶ هزار تن شده است که به مراتب، در مقایسه با آمارهای منبع F.A.O بیشتر می باشد. در حال حاضر، میزان تقریبی مصرف پنیر در ایران ۴۵ هزار تن می باشد.

(۲)
مصرف سرانه پنیر در ایران در سال ۱۳۵۱، سالانه ۲/۴ کیلوگرم بسوده و

۱- مجله کشاورز، شماره ۹۱، ص ۶۱.

۲- مجله کشاورز، شماره ۹۱، ص ۶۰ و ۶۱.

پس از ۹۱/۷ درصد افزایش در سال ۱۳۵۹ به حدود ۴/۶ کیلوگرم رسیده است (حدود ۲ برابر). این مقدار، از میزان مصرف سرانه کشورهای همسایه و سایر کشورهای جهان سوم بیشتر است. پیش بینی شده که رقم مصرف سرانه در ایران در سال ۱۳۷۳ به ۵/۶ کیلوگرم و در سال ۱۳۸۳، به ۶/۳ کیلوگرم برسد. البته مقادیر اخیر، در مقایسه با مصرف سرانه در کشورهای پیشرفته سرمایه داری نظیر فرانسه که در سال ۱۹۸۰ چیزی حدود ۲ کیلوگرم بوده (در سال مزبور متوسط مصرف سرانه در کشورهای با زار مشترک ۱۲/۵ کیلوگرم در سال می باشد)، به مراتب کمتر می باشد.

در شرایط فعلی، با زار پنیر در ایران دونرخ است، بطوریکه پنیر وارداتی توسط دولت با قیمت نازل و از طریق سهمیه بندی در اختیار مصرف کنندگان قرار میگیرد (هر کیلو ۲ تومان). طی سالهای اولیه انقلاب، تحویل این نوع پنیر، به مراتب بیشتر از وضعیت فعلی بوده است. در حالی که در سالهای اخیر بدلیل وجود مشکلات ارزی، تا حدودی عرضه آن کاهش یافته است. در مقابل این پنیر وارداتی، پنیر تولید داخلی (چه سنتی و چه کارخانه‌ای) قرار دارد که به مراتب با قیمتی بالاتر از قیمت پنیر وارداتی عرضه میشود. نظیر پنیر تبریز که مرغوبترین نوع پنیر داخل می باشد و کیلوئی ۱۲ تا ۱۲۵ تومان بفروش میرسد. بهر تقدیر، از پنیر تولید داخل که اغلب به شیوه سنتی تولید میشود، حمایت کافی بعمل نمی آید و با زار این نوع پنیرها در صورت عرضه بیشتر پنیر وارداتی، بیش از پیش جای خود را به پنیر وارداتی خواهد داد. طبق آمار سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (F.A.O)، جدول (۷)، میزان واردات پنیر ایران در سال ۱۹۸۱ حدود ۷۸ هزار تن بوده است و طی سالهای ۱۹۸۴ و ۱۹۸۵ به ترتیب با ۱۶/۵ درصد و ۱۰/۴ درصد رشد، نسبت به سالهای ماقبل، به حدود ۹۱ هزار تن و ۱۰۵ هزار تن رسید. برطبق برآوردهای همین سازمان در سال ۱۹۸۶، میزان واردات به

حدود ۸۸ هزار تن کاهش یافته است. کاهش سال اخیر را می‌توان ناشی از کاهش کلی حجم واردات بنا بر دلایل کمبود ارز و سایر مشکلات موجود در سیستم وارداتی کشور دانست. طبق آمار بازرگانی خارجی ایران، در سال ۱۳۶۳ (۱۹۸۴ میلادی) میزان واردات پنیر ایران، بالغ بر ۹۱ هزار تن بوده است. در سال مذکور، کشورهای دانمارک (با ۷۰/۱ درصد)، آلمان - غربی (با ۱۵/۹ درصد)، بلغارستان (با ۸/۷ درصد)، به ترتیب مقام‌های اول تا سوم را در صادرات پنیر به ایران داشته‌اند. بقیه کشورهای صادرکننده پنیر به ایران عبارت بوده‌اند از: ترکیه، دوی، انگلستان، ایتالیا، فرانسه، فنلاند، هلند، یوگسلاوی، بنگلادش، تریش، و هلند.

در سال ۱۳۶۳، کل ارزش ریالی واردات پنیر (پنیر سفید متعارفی تازه و سایر پنیرها) بالغ بر ۹/۵۷ میلیارد ریال شد و بدین ترتیب هر کیلو از واردات ۱۰۵/۴ ریال هزینه در برداشته است.

با استثنای سال ۱۹۸۴ که میزان صادرات در آن سال بالغ بر حدود ۶۴ تن (به کشور ترکیه) بود جدول (۷)، در بقیه سالها در صادرات رقمی ملاحظه نمی‌شود. در سال ۱۳۶۴، میزان واردات، طبق آمار بازرگانی خارجی کشور، بسا ۱۳/۸ درصد کاهش به ۷۸ هزار تن رسید. در این سال کشورهای دانمارک، بلغارستان و آلمان غربی به ترتیب مقام‌های اول تا سوم را در صادرات پنیر به ایران داشته‌اند و در سال مذکور، هزینه هر کیلو واردات بالغ بر ۱۰۹/۷ ریال بوده است، که نسبت به سال ماقبل ۴/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۲- کسره:
 ○○○○○○○○○○○○

کره به محصولی اطلاق می‌گردد که از چربی شیر تولید شده یا عبارت

جدول (۷) تولید، واردات و صادرات و مصرف ظاهری پنیر در ایران طی سالهای ۱۹۷۹-۸۶
واحد: تن

سال	شرح	۱۹۷۹ - ۸۱ (متوسط)	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶
تولید		۳۴۹۶۸	۳۳۵۹۸*	۳۲۹۱۱*	۳۳۷۲۰*
واردات	(واردات سال ۱۹۸۱)	۷۷۷۵۰	۹۰۵۷۶	۱۰۰۰۰۰*	۸۸۰۰۰*
صادرات		-	۶۴	-	-
مصرف ظاهری**		۱۱۲۷۱۸	۱۲۴۱۱۰	۱۳۲۹۱۱	۱۲۱۷۲۰

* ارقام غیر رسمی می باشند.

** بر اساس رابطه: صادرات - واردات + تولید = مصرف ظاهری، محاسبه شده است
مأخذ: تنظیم بر اساس آمارهای نشریات F.A.O. سالهای ۱۹۸۴، ۱۹۸۵، ۱۹۸۶.

1-FAO, FAO, Production Yearbook, 1985, 1986, (Rome:FAO Pub; 1985, 86).

2-FAO, FAO Trade Yearbook, 1985, 1986, (Rome:FAO Pub; 1985, 86).

جدول (۸) - تولید، واردات، صادرات و مصرف ظاهری پنیر در ایران طی سالهای (۱) (۲)
۱۳۶۰ - ۶۴

واحد: هزار تن

سال	شرح	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳	۱۳۶۴
تولید		۱۰۲	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۶	
واردات		۷۸	۸۲	۹۱	۱۱۸	۷۸
صادرات		-	-	-	-	
مصرف ظاهری		۱۸۰	۱۸۵	۱۹۴	۱۲۴	

(۱)، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، مجموعه بررسیهای بازرگانی داخلی ۶۶ - ۶۵ مرداد ۱۳۶۶.

(۲)، گمرک ایران، آمار بازرگانی خارجی کشور، سالهای ۱۳۶۰ الی ۱۳۶۴.

دیگرمیزان چربی شیردرساختمان آن درصد غالبی را شامل باشند .
این نوع فرآورده‌های لبنی از لحاظ ترکیب بافت و مزه به ۳ گروه
اصلی تقسیم میشود: ۱- کره ۲- روغن کره ۳- شبه کره .
مطابق آخرین کمیسیون استاندارد بین المللی کودکس ۱۹۷۳ کره به
فرآورده‌هایی اطلاق میگردد که مطلقاً " از چربی شیرتهیه شده و حداقل
میزان چربی شیردر ترکیب آن از ۸۰٪ آن محصول کمتر نبوده و لزوماً "
(۱)
مواد جامد (معدنی) آن نیز بیش از ۲٪ نباشد .

استاندارد ذکر شده شامل روغن خالص یا بدون آب و روغن حاصل
از کره نیز می باشد . با این تاکید که این روغن ها نیز لازمست از
کره یا خامه تهیه شده باشند . در این صورت حداقل چربی روغن کره ۹۹/۳٪
بوده و چربی روغن بدون آب یا روغن خالص که اصطلاحاً " (هیدراته) نامیده
میشود نیز ۹۹/۸٪ است . حداکثر آب این قبیل روغن ها بین نیم تا
یک درصد می باشد .

شبه کره ، که تاکنون استاندارد مدونی در موردشان تهیه
نشده است شامل کره‌هایی میشوند که با مواد دیگری مانند چاشنی ها و
یا کره‌هایی که در ساختمان آنها اصلاً چربی شیر بکار نرفته مخلوط
شده اند .

کره ها معمولاً " به چهار طریق تهیه میشوند: ۱- کره‌هایی
که مستقیماً " از خامه شیرین تهیه شده اند ۲- کره‌هایی که از خامه
با افزودن مایه خامه به آن تهیه میشوند ۳- کره‌هایی که در تهیه

(۱) مخلوط های کره ای شکل یعنی کره‌هایی که دارای کمتر از ۴۰٪
چربی هستند بنام Lactom یا Latt نامیده میشوند . این نوع
کره ها غالباً " از روغن کره ، روغن سویا و پروتئین های شیر تشکیل
شده و دارای ۴۰٪ چربی و ۴۸٪ رطوبت می باشند .

آنها نمک بکار نمی‌رود ۴- کره هائی که نمک در تهیه آنها بکار نمی‌رود. در اکثر ممالک جهان، کره معمولاً از خامه شیرین (خامه تازه معمولی) تهیه می‌گردد. که اکثر این نوع کره‌ها بدون نمک می‌باشند. کره‌های نمک دار بیشتر در شمال اروپا تهیه و مصرف میشوند و حال آنکه کره‌های بی نمک غالباً در ممالک عضو بازار مشترک اروپا تهیه می‌گردند، چراکه این نوع کره‌ها قابلیت بیشتری برای ذخیره‌سازی داشته و علاوه بر آن در صنعت شیرینی‌سازی نیز بیشتر مورد مصرف بوده و از آن غالباً در صنایع شیر بازر ساخته " Recambin " نیز استفاده می‌گردد. تولید این قبیل کره، اخیراً روبه افزایش (۱) گذارده است.

تولید:

oooooooooooo

در سال ۱۹۸۱، تولید جهانی کره (شامل روغن کره) بالغ بر ۶/۶ میلیون تن بود، که نسبت به سال ماقبل ۲/۳ درصد کمتر می‌باشد. این افت معلول کاهش قابل توجه تولید در کشورهای اروپائی که بزرگترین عرضه‌کنندگان کره در جهان بحساب می‌آیند، می‌باشد. میزان کاهش تولید در کشورهای آلمان فدرال و فرانسه بیست و سه درصد از میزان افزایش است که در کشورهای دانمارک و انگلستان گزارش شده است. تولید کره با درجه پاستوریزه پائین تر در کشورهای استرالیا و زلاندنو کاهش یافت و به ترتیب ارقام ۲۴۷ و ۸۵ هزار تن را شامل گردید. در کشورهای اروپای شرقی - عمدتاً در لهستان - تولید برای دومین سال تقلیل یافت و با کاهشی معادل ۲/۵ (۱) زیتون، شماره ۷۲، اسفند ۱۳۶۶، ص ۱۲.

درصد به حد ۷۲۵ هزار تن رسید. تولید کره در شوروی نیز ۵ درصد کاهش یافت و معادل ۱/۲ میلیون تن گردید. در ایالات متحده آمریکا بخاطر عرضه زیاد شیر، این امکان بوجود آمد که تولید کره بطور چشم گیر افزایش یافته و به ۵۶۱ هزار تن برسد.

(۱)

کل تولید کره در جهان (شامل روغن کره) با ۱۵/۶ درصد رشد در سال ۱۹۸۲ به میزان ۷/۳ میلیون تن رسید. این افزایش عمدتاً معلول رشد تولید در کشورهای اروپائی با ۸ درصد و در ایالات متحده با ۶ درصد بوده که میزان تولید را در آنها به ترتیب به حدود ۲ میلیون تن و ۵۹۵ هزار تن رسانید. در سال ۱۹۸۲، تولید در زلاندنوهیچگونه تغییری نکرد و در سطح ۲۴۷ هزار تن باقی ماند. از طرف دیگر، تولید در استرالیا در سال مذکور ۴ درصد نسبت به سال ماقبل کاهش نشان میدهد. در شوروی، میزان تولید پس از چند سال کاهش، با ۱۶/۶ درصد رشد نسبت به سال ۱۹۸۱، در سال ۱۹۸۲ به حد ۱/۴ میلیون تن رسید. در لهستان و جمهوری دمکراتیک آلمان، تولید کره پس از کاهش در سال ۱۹۸۱، در سال ۱۹۸۲ افزایش یافت و به ترتیب به ارقام ۲۸۸ و ۲۷۶ هزار تن رسید.

(۲)

در سال ۱۹۸۲، تولید کره در اروپا (غیر از شوروی) ۶ درصد رشد داشت. طبق گزارش جامعه اقتصادی اروپا (EEC) رشد تولید کره منطقه ذکر شده در سال مزبور ۹ درصد بوده است. تولید در شوروی حدود ۷ درصد رشد نموده است. در سال ۱۹۸۳ تولید کره در کشورهای

(1) GATT, International Trade, 1981/82, (Geneva: GATT Pub. 1982) P. 39.

(2) GATT, International Trade, 1982/83, (Geneva: GATT Pub. 1983) P. 39.

اروپای غربی ۱۱ درصد افزایش یافت و در این موقع ، رشد تولید در کشورهای جامعه اقتصادی اروپا بالغ بر ۱۲ درصد بوده است . در طول سال ۱۹۸۳، رشد قابل توجه تولید در کشورهای اروپای غربی، بویژه کشورهای جامعه اقتصادی اروپا ، آنچنان بود که میزان عرضه کره حتی از میزان تقاضای بالقوه داخلی و نیز جهانی آن فزونی گرفت و البته این مازاد عرضه بر تقاضای کره، در افزایش میزان ذخائر کشورهای مزبور تاثیر گذاشته است . (۱)

تولید کل کشورهای عضو OECD ، (باستثنای کشورهای ترکیه و یوگسلاوی)، طبق جدول شماره (۹)، از ۳/۳ میلیون تن در سال ۱۹۸۰ به ۳/۸ میلیون تن در سال ۱۹۸۳ افزایش یافت و در سال بعد، با ۷/۳ درصد کاهش به حد ۳/۵ میلیون تن رسید. کشورهای امریکای شمالی عضو OECD، شامل ایالات متحده و کانادا، طی سالهای ۸۴-۱۹۸۰، بطور متوسط ۱۹ درصد (هزارتن $659 = 3467/1 \times 0/19$) از متوسط کل تولید OECD را برعهده داشته اند. متوسط سهم کشورهای اروپائی عضو OECD، طی سالهای مذکور، با ۲/۴ میلیون تن ۶۸/۵ درصد شده که در مقایسه با سایر گروه های عضو OECD با لاترین رتبه را داشته است. پس از آن، کل کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا قرار دارند که با متوسط ۶۰/۶ درصد سهم سالیانه از متوسط کل تولید OECD (میلیون تن $2/1 = 3467/1 \times 60/6$) مقام دوم را کسب کرده اند.

(1) Economic Commission for Europe (ECE), Review of the Agricultural Situation in Europe at the end of 1983, Volume II, Livestock, Meat and Dairy Products, (New York: UN Pub, 1984); P. 100.

(۱)

جدول شماره ۹- سهم مناطق OECD از کل میزان تولیدکره (طی سالهای

۱۹۸۰-۸۴

واحد: درصد

سال	شرح	۱۹۸۰	۱۹۸۱	۱۹۸۲	۱۹۸۳	۱۹۸۴
کل (بجز ترکیه و یوگسلاوی (هزارتن)	۲/۲۳۰۵	۴/۲۲۷۶	۸/۳۴۷۷	۱/۳۷۷۷	۰/۳۴۹۹	
امریکا ی شمالی (کانادا و ایالات متحده)	۹/۱۸	۶/۲۰	۰/۲۰	۳/۱۸	۴/۱۷	
ژاپن	۹/۱	۰/۲	۸/۱	۰/۲	۲/۲	
اقیانوسیه - (استرالیا و زلاندنو)	۴/۱۰	۹/۹	۸/۹	۷/۱۰	۷/۱۱	
اروپا (بجز ترکیه و یوگسلاوی)	۷/۶۸	۶/۶۷	۳/۶۸	۰/۶۹	۷/۶۸	
کل	۷/۶۰	۷/۵۹	۸/۶۰	۳/۶۱	۴/۶۰	

(۱) شامل کشورهای اتریش، بلژیک، کانادا، دانمارک، فرانسه، جمهوری فدرال آلمان، یونان، ایسلند، ایرلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، نروژ، پرتغال، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه، انگلستان، ایالات متحده، ژاپن، فنلاند، استرالیا، زلاندنو، یوگسلاوی بر طبق موافقتنامه مورخ ۲۸ اکتبر ۱۹۶۱ در بعضی از کارهای OECD شرکت می‌کند.
 مأخذ: محاسبه بر اساس ارقام موجود در:

OECD, Milk and Milk Products Balances in OECD Countries: 1976-1989, (PARIS: OECD Pub, 1986) P. 34.

تولید جهانی کره و روغن کره (butter oil) در سال

۱۹۸۶ با ۲/۲ درصد رشد نسبت به سال ماقبل به سطح ۷/۸

تن رسید. پیش‌بینی می‌شد که در سال ۱۹۸۷، میزان تولید

با ۳ درصد کاهش به کمترین میزان خود طی چند سال گذشته

برسد.

در کشورهای جامعه اقتصادی اروپا، تولید کره با سرعت زیادی رشد کرد و با ۱۵۰ هزار تن افزایش نسبت به سال ۱۹۸۵، به ۲/۱۷ میلیون تن در سال ۱۹۸۶ رسید. در این کشورها مصرف شیر تقلیل یافت و افزایش کمی که در تولید پنیر صورت گرفت، جهت جذب مازاد عرضه شیر کافی نبود و انتظار برای این بود که در سال ۱۹۸۷، تولید با ۱۵ درصد کاهش تقلیل یافته و به سطح ۱/۸۵ میلیون تن برسد.

در سال ۱۹۸۶، در زلاندنو، تولید کره با ۱۲ درصد کاهش نسبت به سال ۱۹۸۵، به ۲۳۲ هزار تن بالغ گردید. تولید در ۶ ماهه نخست سال ۱۹۸۷، در سطح ۶۹ هزار تن که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل، ۳۲ درصد کاهش نشان میدهد، رسید. پیش بینی میشود که در سال ۱۹۸۷، میزان تولید کلا "نسبت به سال ماقبل، ۹ درصد کاهش یابد. در استرالیا، تولید کره در سال ۱۹۸۶ با ۱۴ درصد افت نسبت به سال ۱۹۸۵، علیرغم افزایش تولید شیر، در سطح ۶۸/۵ هزار تن قرار گرفت و این بدان علت بود که تولید پنیر غیر چدار (Cheddar) و نیز شیر خشک افزایش یافته بود. تولید کره منجمده روغن کسره در دوره ژوئیه - ژوئن سال ۱۹۸۶/۸۷ بالغ بر ۱۰۳/۹ هزار تن شد که نسبت به دوره ماقبل، کاهش جزئی را در برداشته است. پیش بینی میشود که در سال ۱۹۸۷ - ریب - دوره سال ۱۹۸۷/۸۸ تولید کلا " ۷ درصد کاهش یابد.

تولید کره در لهستان، بدلیل کاهش عرضه شیر، در سال ۱۹۸۶ به حدود ۲۵۹ هزار تن که در مقایسه با سال ماقبل ۶ درصد کاهش نشان میدهد، رسید. در ۶ ماهه نخست سال ۱۹۸۷، تولید با ۹ درصد افزایش نسبت به دوره مشابه سال قبل، رشد قابل ملاحظه‌ای نمود.

وبالغ بر ۳۰۶ هزار تن گردید. در فنلاند، تولید کره طی سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ در سطح ۷۲ هزار تن بدون تغییر باقی ماند. در سوئد، در سال ۱۹۸۶، تولید با ۱۳ درصد کاهش نسبت به سال ماقبل به ۳۷ هزار تن رسید و میزان کاهش در سال ۱۹۸۷ بیشتر بوده است. در سال ۱۹۸۶، در نروژ تولید همانند سالهای قبل به کاهش خود ادامه داد. لیکن در سال ۱۹۸۷ وضع تولید تا حدی حالت رونق بیخود گرفت. در ایالات متحده آمریکا، تولید کره در سال ۱۹۸۶، بدلیل افزایش مصرف مستقیم شیر که مقدار قابل توجهی از آن وارد جریان تولید پنیر شد، بمیزان ۵ درصد کاهش یافت و بالغ بر ۵۴۴ هزار تن گردید. در سال ۱۹۸۷، بر اساس پیش بینی کاهش بیش از ۲ درصد در تولید شیر، انتظار میرفت که تولید کره تقریباً " ۱۴ درصد نسبت به سال ماقبل کاهش نشان دهد. در کانادا، تولید کره در سال ۱۹۸۶، بدلیل تخصیص بیشتر شیر در تولید پنیر، ۲ درصد در مقایسه با سال ماقبل کمتر بود. برای سال ۱۹۸۷ پیش بینی شده که تولید در ادامه روند قبلی با ۲ درصد کاهش یابد. در شوروی تولید، ۶ درصد افزایش یافت و در سال ۱۹۸۶ به سطح ۱/۶ میلیون تن رسید و در سال ۱۹۸۷ انتظار بر این بود که تولید ۴ درصد دیگر افزایش یابد. در جمهوری دمکراتیک آلمان، تولید در سال ۱۹۸۵ بالغ بر ۳۱۶ هزار تن بود که پس از یک افزایش جزئی در سال ۱۹۸۶ به ۳۱۷ هزار تن رسید و پیش بینی میشود که در سال ۱۹۸۷ در همین حد ثابت باقی بماند.

تولید در کشورهای در حال توسعه آسیای نظیر هند، پاکستان و چین بدلیل تولید بیشتر شیر در سال ۱۹۸۶، مقداری افزایش یافت. در دیگر نقاط جهان، در سال مذکور، تولید با کاهش یافته و یا در حد

(۱)

سال قبل ثابت باقی مانده است. در حالیکه متوسط تولید سالانه جهانی کره، طی سالهای ۸۶-۱۹۸۱ در حدود ۷/۵ میلیون تن قرار داشته است، متوسط سهم گروه کشورهای پیشرفته سرمایه داری با ۳/۵ میلیون تن بالغ بر ۴۶/۵ درصد بوده است. به همین جهت نسبت به دو گروه دیگر از کشورهای رتبه اول را حائز گردیده است. میزان تولید سالانه این گروه از کشورهای لیستی تغییر چندانی، طی سالهای مذکور نداشته است. گروه کشورهای سوسیالیستی با متوسط ۳۲/۷ درصد سهم، سالانه حدود ۲/۵ میلیون تن تولید داشته اند و پس از کشورهای پیشرفته در رتبه دوم قرار گرفته اند. گروه کشورهای در حال توسعه سرمایه داری، طی سالهای یاد شده، همواره کمترین سهم را در تولید جهانی داشته اند. (با متوسط ۲۵/۸ درصد و ۱/۶ میلیون تن). پس از سالهای ۸۱-۱۹۷۹، سهم گروه های سوسیالیستی و در حال توسعه سرمایه داری، در مقایسه با سهم گروه کشورهای پیشرفته سرمایه داری افزایش یافته است. جدول شماره ۱۰ سهم گروه های مختلف کشورها از تولید جهانی کره (۱) واحد: درصد (۸۶ - ۱۹۸۱)

سال	متوسط سالهای ۱۹۷۹-۸۱	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶	شرح
کل جهان (تن)	۶۹۴۴۱۵۴	۷۵۸۷۵۰۱	۷۶۱۹۴۵۷	۷۸۳۲۰۹۳	
کشورهای پیشرفته سرمایه داری	۴۷/۰	۴۶/۶	۴۶/۱	۴۶/۱	
کشورهای در حال توسعه سرمایه داری	۲۱/۲	۲۰/۴	۲۰/۹	۲۰/۸	
کشورهای سوسیالیستی	۳۱/۷	۳۳×۰	۳۳/۰	۳۳/۰	

(1) Ghee.

ماخذ: استخراج و محاسبه بر مبنای ارقام از سالنامه های: FAO, FAO Trade Yearbook, 1985, 1986, (Rome: FAO Pub., 1986, 87).

(1) GATT, International Dairy Arrangement, The World Market for Dairy Products 1987, (Geneva, GATT Pub. November 1987).

متوسط کل مصرف جهانی کره در سال های ۸۳-۱۹۸۱، بالغ بر حدود ۶ میلیون تن بوده است. در سال ۱۹۸۵ این رقم به حدود ۶/۳ میلیون تن افزایش یافته است. در سال ۱۹۸۶ نیز کل مصرف جهانی تقریبا " در همین حد قرار داشته است. (۱)

طبق جدول شماره ۱۱، کل میزان مصرف کره در کشورهای عضو OECD، در سال ۱۹۸۵ بالغ بر ۲/۶ میلیون تن بوده است. طی سالهای بعد، مرتبا " افزایش یافته تا اینکه در سال ۱۹۸۴ به رقم تخمین ۲/۷ میلیون تن میرسد. طی سالهای ۸۴-۱۹۸۵، گروه کشورهای اروپائی عضو OECD و گروه کشورهای عضو EEC بطور متوسط بالاترین سهم را در مصرف داشته اند (به ترتیب ۷/۷ و ۶۱/۲ درصد).

مطابق ارقام جدول شماره ۱۱ میزان مصرف سرانه در کشورهای OECD طی سالهای ۸۴-۱۹۸۵، تقریبا " در حد ۳/۶ کیلوگرم ثابت مانده و تغییر چندانی نداشته است. در کشورهای اروپائی عضو OECD، هر فرد بطور متوسط ۵/۳ کیلوگرم در سال، کره مصرف نموده است. در کشورهای EEC، مصرف سرانه بالاترین رقم را طی سالهای یاد شده داشته است (حدود ۶ کیلوگرم)، در حالی که میزان مصرف سرانه در ژاپن کمترین رقم را طی این سالها دارا بوده است (۶/۶ کیلوگرم). بهر حال، کشورهای EEC، کشورهای اروپائی عضو OECD، اقیانوسیه، به ترتیب رتبه اول تا سوم را، در خلال سالهای ۸۴-۱۹۸۵، از حیث میزان مصرف سرانه داشته اند.

(1) Ibid, P.51.

در سال ۱۹۸۲، کل مصرف‌کره در کشورهای اروپایی، تغییری نداشته است. تدابیر بکارگرفته شده جهت افزایش مصرف نیز حداکثر تا آن حدکه از کاهش جلوگیری کند، اثرات قابل انتظار را برآورده نکرده است. در سال مزبور، جامعه اقتصادی اروپا به اعمال سیاست‌های تشویق مصرف از جمله سیاست تامین مالی جهت مصرف بیشتر ادامه داده. فروش کره با قیمت‌های تقلیل داده شده به بستنی - فروشها، شیرینی پزیها، موسسات غیرانتفاعی و نیز تبدیل کره به کره تغلیظ شده جهت پخت و پز داخلی، نمونه بارز سیاست‌های مذکور بوده است. علاوه بر آن، در کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا (دانمارک، ایرلند، لوکزامبورگ و انگلستان) جهت افزایش مصرف کره با قیمت‌های مناسب و با قیمت‌های نسبتاً " پائین تحت عنوان " کره برای کریسمس " تدارک و عرضه گردید.

در خارج از جامعه اقتصادی اروپا نیز فعالیت‌هایی جهت افزایش میزان مصرف کره صورت گرفت، از جمله وضع سوبسید برای مصرف‌کنندگان کره، فعالیت‌های تبلیغاتی و بستن مالیات بر مارگارین. تدابیر بکارگرفته شده، بجز طرح " کره برای کریسمس"، تا سال ۱۹۸۳ بقوت خود باقی ماند. لیکن با تمام این تلاش‌ها، مصرف کره چندان افزایش نیافت.

طی سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶، مصرف جهانی کره در مقایسه با تولید جهانی آن کمتر بوده که این امر باعث افزایش بیش از پیش ذخایر گردیده است. بهر حال، در اکثر کشورهای جهان، با بکارگیری تدابیر جهت افزایش مصرف، میزان مصرف کره تا حدودی در سال (۱) کره‌ای که قبل از عید کریسمس توزیع می شود.

(2) ECE, OP.Cit., P.100.

۱۹۸۶ نسبت به سال ۱۹۸۵ افزایش یافت .

در سال ۱۹۸۶ ، در کشورهای جامعه اقتصادی اروپا ، سیاست تشویق مصرف‌کره ادامه یافت . میزان فروش‌کره با قیمت‌های نازل به تولیدکنندگان بستنی وکیک و نیز موم‌سفات غیرانتقاعی ، نظیر سابق همچنان تداوم خود را حفظ کرد . از جانب بنیادها و موم‌سفات مالی جهت توسعه سطح مصرف‌فرآورده‌های لبنی ، کمک‌های فراوانی شد . کمک‌های جامعه اقتصادی اروپا در خصوص برنامه توزیع شیرو فرآورده‌های لبنی در مدارس ، در کلیه کشورهای عضو ، توسعه یافت . در ژانویه ۱۹۸۷ ، این نوع کمک‌های بلاعوض حتی مصرف‌فردی را نیز شامل گشت . تدبیر دیگری که جهت افزایش مصرف‌کره و روغن‌کره بکار گرفته شد ، مالیات‌هایی بودند که برای روغن‌ها و چربی‌های دیگر پیشنهاد گردید . بکار بستن این مالیات‌ها ، قیمت محصولات رقیب‌کره نظیر روغن‌های نباتی و چربی‌هایی که منشاء دریائی دارند ، افزایش یافت . در ژوئیه ۱۹۸۶ ، طرحی بکاربرده شد که مطابق آن کره کهنه (کره ۱۸ ماهه) پس از تبدیل بحالت مایع وارد غذای دام میگردد . در ژانویه ۱۹۸۷ ، قانونی وضع گردید که بر اساس آن در کشورهای عضو جامعه اقتصادی ضرورتاً " کره به افراد مستمند عرضه میشود . تحت این طرح ، موم‌سفات و بنگاه‌های خیریه ذیربط ، ترتیبی میدادند که کره بطور مجانی در دسترس افراد مذکور قرار گیرد . کشورهای جامعه اقتصادی اروپا تحت برنامه‌های ویژه‌ای در سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ به ترتیب ۲۸۳ و ۳۳۰ هزار تن کره (شامل کره جهت پخت و پز) را بپس نصف قیمت‌های متداول ، بفروش رسانیدند .

در سال ۱۹۸۶ ، کل مصرف‌کره EEC در سطح تقریبی ۱/۷ میلیون تن ، که در مقایسه با سال ماقبل متضمن ۵ درصد شمی باشد ، قرار داشت .

در سال ۱۹۸۷ نیز این رشد ادامه داشته است .

درسویس ، نیز که همانند کشورهای جامعه اقتصادی اروپا تدابیری جهت افزایش میزان مصرف کرده در بازار داخلی بکار گرفته شد، فرآورده های لبنی از جمله کره ، در سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ به قیمت های پائین تر از هزینه تولید ، عمدتاً "با پرداخت سوبسید از جانب دولت ، فروخته شد. در جهت افزایش مصرف کره حتی به فعالیت های تبلیغاتی نیز روی آورده شد. علاوه بر این ، بر روی واردات روغن ها و چربی ها نیز محدودیت هایی اعمال گشت تا بدینوسیله فاصله بین قیمت کره و قیمت دیگر چربیها کمتر شود. در سال ۱۹۸۶ ، مصرف داخلی درسویس با یک درصد تنزل نسبت به سال ماقبل به ۴۰ هزار تن بالغ گردید. کاهش مصرف در سال ۱۹۸۷ نیز ادامه یافت .

در فنلاند، در سال ۱۹۸۶ که مصرف فرآورده های لبنی، بویژه کره در سطح بالا بوده است ، معذالک قیمت کره برای مصرف کننده در این سال از سوبسید برخوردار گشت . در حالیکه سوبسید بر روی کره کارخانه ای و سنتی هر دو پرداخت شد و قیمت مارگارین نیز از طریق مالیات بر مصرف آن افزایش یافت ، بطوریکه نهایتاً " رابطه بین قیمت مارگارین و کره به نفع کره تغییر یافت ، معذالک مصرف کره با ۹ درصد کاهش به ۵۵ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید. در این سال، مصرف کره در سوئد و نروژ نیز کاهش یافت . در نروژ ، کاهش مصرف حتی به سال ۱۹۸۷ نیز کشیده شد ولی وضعیت مصرف در سوئد و فنلاند تا حدی روبه بهبود نهاد .

در لهستان ، مصرف کره به افزایش خود طی سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ نیز ادامه داد ، بطوریکه میزان آن در شش ماهه نخست سال ۱۹۸۷ به حد ۱۳۸ هزار تن ، که حدود ۲ درصد در مقایسه با دوره مشابه سال قبل بیشتر

درافریقای جنوبی، مصرف‌کره در رقابت با مصرف‌مارگارین عقب‌مانده و به‌کاهش خود در سال ۱۹۸۵ ادامه داد. جهت افزایش مصرف‌کره در این کشور کام‌های بی‌کمک برنامه‌های تبلیغاتی و برقراری سوبسید بر روی قیمت‌های خرده‌فروشی کره، برداشته شده. تا این اواخر، قیمت‌های کره در زلاندونو بمراتب کمتر از قیمت‌های مارگارین بود. پس از افزایش قیمت‌های خرده‌فروشی کره، این دو نوع فرآورده با قیمت‌های مشابهی بفروش میرسیدند. مصرف‌کره در این کشور بکمک روش‌های متعدد از جمله ارائه انواع جدید کره (کره نیمه منجمد و کره تصفیه شده)، تاحدی بهبود یافته است. مصرف داخلی در حدود ۳۹ الی ۴۰ هزار تن در سال ثابت مانده و انتظار می‌رود که در آینده نیز ثابت باقی بماند.

در استرالیا، مصرف‌کره و روغن کره در سال ۱۹۸۶/۸۷ تقلیل یافت و به ۵۷ هزار تن، در مقایسه با ۶۰ هزار تن سال ۱۹۸۵/۸۶، رسیده. انتظار می‌رفت که مصرف داخلی در سال ۱۹۸۷/۸۸ ثابت باقی بماند. البته استرالیا تصمیم گرفته است که مصرف‌کره را از طریق کاهش مصرف انواع دیگر روغن‌ها و چربی‌ها افزایش دهد.

در آتریش نیز مساله پائین بودن سطح مصرف‌کره در مقایسه با سطح تولید مطرح است. این کشور سعی برایین داشته و دارد که مصرف‌را بکمک برنامه‌های تبلیغاتی و نیز تقلیل قیمت‌های خرده‌فروشی کره، افزایش دهد. بدین منظور در تمامی مدت سال، ارتش و بیمارستان‌هایی توانند کره را با قیمت‌هایی ارزان تر از حد معمول دریافت دارند. در ایالات متحده میزان مصرف داخلی در سال ۱۹۸۶، بالغ بر ۵۲۹ هزار تن - در مقابل ۵۸۲ هزار تن در سال ۱۹۸۵ -

گردید. در پایان سال ۱۹۸۵ در کانادا، میزان کل مصرف کره بالغ بر ۱۵۱/۷ هزار تن بوده که در مقایسه با میزان سال ماقبل، ۱/۵ درصد کاهش نشان میدهد. در سال ۱۹۸۶، مصرف در این کشور ۳ درصد دیگر — تقلیل یافت و انتظار میرفت که در سال ۱۹۸۷، این کاهش با نرخ مشابهی ادامه یابد. در شوروی علیرغم کمبود ارز که عامل مهمی در جهت محدود کردن واردات بشمار میرود، مصرف طی سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ (۱) همچنان در حال افزایش بوده است.

جدول (۱۱) مصرف سرانه و سهم مناطق مختلف در کل میزان مصرف کره (۱۹۸۰-۱۹۸۴)

درصد
واحد: کیلوگرم

سال	شرح				
	۱۹۸۴	۱۹۸۳	۱۹۸۲	۱۹۸۱	۱۹۸۰
کل - (بجز ترکیه و یوگسلاوی)	۲۶۸۵/۰*	۲۶۴۸/۰	۲۶۳۴/۰	۲۶۲۶/۵	۲۶۱۹/۹
مصرف (هزار تن)	۲/۶*	۳/۵	۲/۵	۳/۶	۳/۶
مصرف سرانه	۲۳/۵	۲۴/۴	۲۲/۲	۲۱/۲	۲۱/۸
سهم مصرف	۲/۳	۲/۵	۲/۳	۲/۲	۲/۳
مصرف سرانه	۲/۹	۲/۸	۲/۸	۲/۹	۲/۶
سهم مصرف	۰/۷	۰/۶	۰/۶	۰/۶	۰/۶
مصرف سرانه	۲/۸	۳/۸	۳/۹	۴/۰	۴/۰
سهم مصرف	۵/۴	۵/۴	۵/۶	۵/۹	۵/۹
مصرف سرانه	۶۹/۸*	۶۹/۰	۷۱/۱	۷۱/۰	۷۱/۵
سهم مصرف	۵/۳*	۵/۲	۵/۲	۵/۲	۵/۴
مصرف سرانه	۶۰/۲*	۵۹/۵	۶۱/۸	۶۲/۶	۶۱/۹
سهم مصرف	۵/۹*	۵/۸	۶/۰	۶/۱	۶/۰
مصرف سرانه					

OECD, Op.Cit., P. 39.

مأخذ: محاسبه بر اساس ارقام موجود در: * رقم تخمینی است.

(1) The World Market for Dairy Products 1987, P. 25.